

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Haverinen, Karoliina

Title: Torey Hayden: Näkymätön tyttö

Year: 2022

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja, 2022

Rights: CC BY 4.0

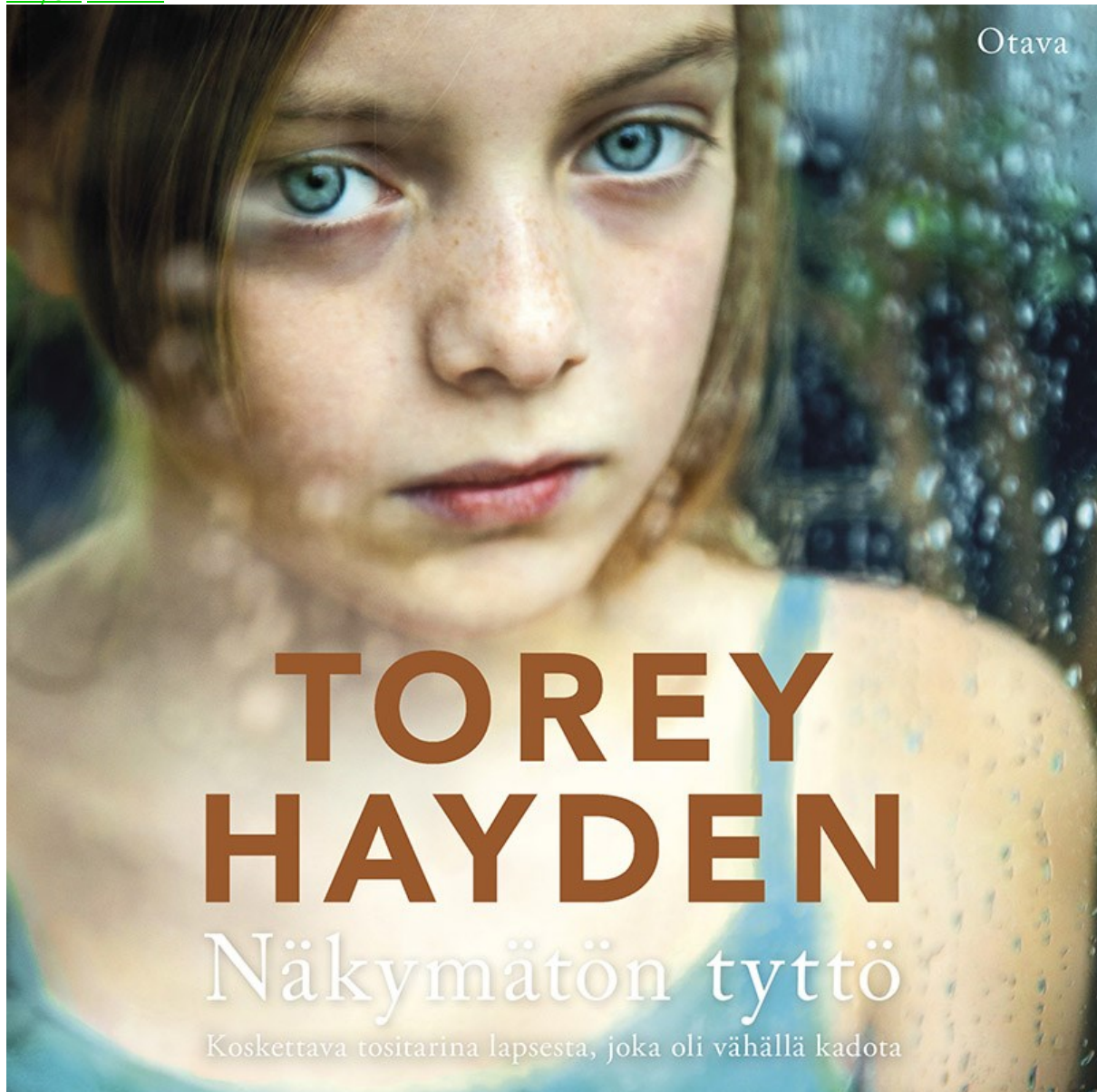
Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Haverinen, K. (2022). Torey Hayden: Näkymätön tyttö. Maailmankirjat : käänöskirjallisuuden verkkolehti, 05.05.2022. <https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/torey-hayden-nakymaton-tytto/>

Torey Hayden: Näkymätön tyttö

[PM/31 ADMIN](#)

KAROLIINA HAVERINEN (5.5.2022)

“Sinusta taitaa olla vaikea kirjoittaa tähän päiväkirjaan omana itsenäsi?” kysyin lempeästi.

“Vihaan kirjoittaa siihen itsenäni”, hän vastasi.

“Miksi?”

“Koska vihaan itseäni. Vihaan ajatella itseäni. Inhoan olla omassa mielessäni.”

“Onko sinusta mukavampaa olla Olivia?”

“En minä ole Olivia. En ole mikään leikkivä viisivuotias. – – On mukavampaa olla Olivian kanssa. En halua tappaa itseäni, kun olen Olivian kanssa. Mutta kun en ole, todellakin haluan.”

Erityisopettaja, psykologi ja kirjailija Torey Hayden (s. 1951) on tunnettu erityisesti tositapahtumiin perustuvista kirjoistaan, jotka kertovat erityistarpeisista ja traumaaja kohdanneista lapsista. Hayden on

työssään auttanut lapsia kouluissa, sairaaloissa ja laitoksissa. Hänen teoksistaan on suomennettu esimerkiksi *Tiikerin lapsi* (1996), *Aavetyttö* (2007) ja *Satutettu lapsi* (2020). Amerikkalaissyntyinen, Skotlannissa asuva Hayden on julkaissut myös kolme romaania ja työskennellyt yliopistonopettajana ja tutkijana. Hänen uusin teoksensa *Näkymätön tyttö* (2021, suom. 2022) kertoo teini-ikäisen Eloisen ristiriitaisesta kamppailusta: halusta ja vastahakoisuudesta saada apua.

14-vuotias Eloise tupsahtaa Torey Haydenin ohjaaman lasten tukiryhmän ovelle ja pyytää tämän apua. Hänen on toimitettava sormus ystävälleen Olivialle, joka epäilee hänen varastaneen sen.

Sekavan

oloinen tyttö ei löydä sormusta, mutta Hayden löytää Eloisen laukusta huolestuttavan suuren määrän parasetamolia. Kaoottinen ensitapaaminen päättyy tytön karkaamiseen. Eräänä pimeänä syysiltana

Eloise kuitenkin ilmestyy Haydenin kotipihaan. "Haluan että autat minua", hän sanoi lopulta. "Niin kuin autat kirjojesi lapsiakin."

Torey Hayden ottaa Eloisen tapauksen hoidettavakseen hyväntekeväisyysjärjestön kautta. Eloise on eläväinen ja usein hyvin herttainen tyttö. Hänen menneisyytensä on Haydenin kirjojen henkilöille tyypillinen. Lapsuuteen on kuulunut huoltajien päihdeongelmia, seksuaalista hyväksikäyttöä ja hylkäämisen kokemuksia. Eloisen veli on kuollut vauvana väkivallan seurauksena ja sisko on adoptoitu. Eloise on jäänyt ensin alkoholisoituneen ja masentuneen äidin ja vaarallisen isäpuolen armoille, sitten huumeriippuvaisen isän ja ankaran isoäidin huostaan. Sen jälkeen Eloise on asunut sijaiskodeissa. Eloisen puheissa toistuva Olivia muistuttaa paljon erään sijaisperheen tytärtä, jota Eloise vainoaa toistuvasti ja pakkomielteisesti. Kuka Olivia oikein on, ja miksi Eloise sulkeutuu aina, kun Hayden on saavuttamassa läpimurron hänen kanssaan?

Hayden kuvaa osuvasti työtään traumatisoituneiden, kehitysvammaisten ja heikot lähtökohdat elämäänsä saaneiden lasten parissa. Lukija saa todentuntuisen kuvan lasten ongelmista ja niitä ratkovieen sosiaalialan ammattilaisten työstä, johon ei ole riittävästi resursseja. Haydenin elämä Walesin karun kauniilla maaseudulla vaikuttaa toisinaan idylliseltä mutta enimmäkseen haastavalta. On hoidettava maatilaa ja kamppailtava virkakoneiston rattaissa, eikä arkielämä amerikkalaisena kymrinkielisellä alueella brittiläisessä luokkayhteiskunnassa ole aina kovin sujuvaa.

Lukijana voi vain ihailia kokeneen kirjailija-psykologin taitoa ja päättäväisyyttä luoda kovia kokeneen lapsen elämään toivoa. Helppoa se ei ole, ja teoksessa kuvataankin oivallisesti Haydenin ja

Eloisen

välisen suhteen ylä- ja alamäkiä. Kognitiivinen käyttäytymisterapia ei toimi, mutta teen keittäminen rauhoittaa tyttöä ja saa hänet puhumaan. Eloise pääsee Haydenin avuksi ohjaamaan lasten tukiryhmää. Automatkat sinne osoittautuvat Eloiselle tärkeämmäksi kuin itse toiminta ryhmässä. Päiväkirjan kirjoittamisesta seuraa raivokohtauksia, mutta pelin muodossa toteutettu tunteiden nimeäminen alkaa

avata lukkoja. Hayden kannustaa Eloisea käyttämään rohkeasti luovuuttaan ja mielikuvitustaan, juuri sitä puolta itsestään, jota Eloise on peitelty. Maineestaan huolimatta Hayden ei ole täydellinen.

Hän

tekee toisinaan virhearvioita, eikä hän osaa ratkaista kaikkia ongelmia. Kirja tuskin olisikaan uskottava, jos Hayden kirjoittaisi itsestään kuin pelastajasta. Kuten Haydenin kirjoissa yleensä, tässäkin tapauksessa lopulliset ratkaisun avaimet ovat apua tarvitsevan omissa käsissä.

Hayden tiputtelee vihjeitä Eloisen menneisyydestä ja ongelmista, ja lukija alkaa mielessään täyttää aukkoja kuin dekkaria lukiessa. Valitettavasti aivan kaikki avoimet kysymykset eivät saa vastausta. Eloisen vaikeuksien syyt kiertyvät pikku hiljaa auki, ja lukijalle valkenee, kuka Olivia on ja mikä hänen merkityksensä on Eloisen elämässä. Kun viimeisen luvun lopussa Eloise nousee bussiin muuttaakseen raitistuneen isänsä ja tämän uuden vaimon luokse, toivon, ettei teos vielä pääty.

Onneksi kirjan epilogi paljastaa, miten Eloisen käy.

Osa Torey Haydenin kirjojen vaikuttavuudesta syntyy siitä, että teokset luokitellaan tositarinoiksi.

Todennäköisesti ainakin henkilöitä, tapahtumapaikkoja ja yksityiskohtia on muunneltu asianosaisten

yksityisyyden suojelemiseksi. Mikä teoksessa on totta ja mikä kirjailijan luomaa fiktiota, jää lukijalle arvoitukseksi. Loppujen lopuksi faktan ja fiktion suhteella ei ole suurta merkitystä. Hayden osaa rakentaa tarinat vaikeuksia kokeneista lapsista tutulla kaavallaan mutta taitavasti. Kirjailijan suosiosta kertoo se, että hänen teoksiaan on käännetty yli 35 kielelle, ja Suomessakin niitä on myyty yli puoli

miljoonaa kappaletta.

Eloisea kuvaillaan teoksen nimeä myöten näkymättömäksi lapseksi. "Et sinä minua näe. Luulet näkeväsi, mutta et näe. Totuus on, että olen sinulle yhtä näkymätön kuin kaikille muillekin." Eloise tuntuu kaipaavan elämäänsä kaikkein eniten tavallisuutta, teen keittämistä ja saippuasarjoista juttelemista, sillä hänen lapsuutensa on ollut selviytymistä, itsestään ja aikuisista huolehtimista.

Eloise

haluaa tulla nähdyksi, ja siihen tarpeeseen Hayden pyrkii vastaamaan. “He haluavat tietää, mitä sinä teit. Ja minä sanon, että sinä olit läsnä. Ja välitit siitä, olinko minä läsnä.”

Torey Hayden: *Näkymätön tyttö* (The Invisible Girl, 2021) Otava 2022. Suom. Jussi T. Kivi.

Karoliina Haverinen on mikkeliäinen kirjallisuusterapiaohjaaja ja äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja. Hän tekee kirjoittamisen väitöskirjaa Jyväskylän yliopistoon.